

Asia: VN/1972/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston koulutuspoliittiseksi selonteoksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset selontekoa koskevat kommentit

Soteuudistuksen rinnalla välttämätöntä on sivistystoimialan palvelujen runkoverkon varmistaminen siten, että palvelujen saavutettavuus kyetään kattavasti ja yhdenvertaisesti turvaamaan eri väestöryhmille maan eri osissa. Pienille kouluille varataan korotettu valtionosuus.

Palveluja järjestettäessä niitä tulisi tarkastella suhteessa alueen elinkeinorakenteen kehittämiseen ja kaavoitukseen. Yhdenvertaiset, kattavat ja laadukkaat sivistyspalvelut on saatava laajemmalle ja kestävämmälle perustalle siten, että niiden järjestäminen ei etäänny liian kauaksi heistä, joita varten palvelut järjestetään.

Eräät eri sivistystoimialan keskeiset palvelut jäävät nyt selonteon ulkopuolelle, vaikka niillä on keskeinen tehtävä sivistysperustan turvaamisessa (esim. kirjastot).

Kommentit lukuun 2. Visio/tavoitetila – koulutus ja tutkimus kohti 2040-lukua

Sivistysperustan kannalta keskeinen tavoite jatkossakin on oltava koulutuksen saavutettavuus kattavasti alueellinen ja sosiaalinen yhdenvertaisuus turvaten.

Kommentit lukuun 3.1 Varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus

Varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen lainsäädäntöä sekä rahoitusta tulee uudistaa ja vahvistaa kokonaisuutena kokonaisvaltaisen oppimispolun syntymiseksi ja palvelujen järjestämisen turvaamiseksi.

Varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen rahoitusmalliin tulee huomioida vesistön pirstomien ja saaristoisten alueiden palvelujen järjestämisestä aiheutuvat lisäkustannukset.

Kommentit lukuun 3.2 Toinen aste

Toisen asteen koulutuksessa selonteosta puuttuu kokonaan aikuislukion toiminta ja sen rahoituksellisten toimintaedellytysten turvaaminen siitä huolimatta, että se koulutusmuotona turvaa ja vahvistaa joustavat toisen asteen koulutusmahdollisuudet sekä koulutuksellista tasa-arvoa eri elämäntilanteessa oleville opiskelijoille.

Toisen asteen koulutuksen osalta myös kunta-valtio -jakosuhteen valtionosuuksien tarkastelussa tulee huomioida alueiden eriytyvät tilanteet koulutuksen järjestämisedellytysten turvaamisessa sekä lukiokoulutuksen että ammatillisen koulutuksen saavutettavuudessa.

Kommentit lukuun 3.3 Korkeakoulut

Vuoteen 2030 tavoitteena on kouluttaa lisää 100 000 korkeakoulutettua. Lisäaloituspaikkojen jakosuhteessa tulee huomioida erityisesti ne paikkakunnat, joissa on väestöön suhteutettuna keskimäärin vähemmän aloituspaikkoja. Erityisen perusteltua tämä on Etelä-Savossa, jossa väestön keskimääräinen koulutusaste on selkeästi alhaisempi kuin maassa keskimäärin. Esimerkiksi tutkinnon suorittaneiden osuus väestöstä Etelä-Savossa oli 71,2%, kun se koko maassa oli 73,8%. Erityisesti tämä näkyy korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden kohdalla, jossa maakunnan korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus oli 25,8% valtakunnallisen keskiarvon ollessa 32,2%. Tämä puoltaisi vahvasti korkea-asteen koulutuksen vahvistamista niin Savonlinnassa kuin laajemmin Etelä-Savon alueella erityisesti kehittyvän ja Suomen ulkomaanviennin kannalta tärkeillä teknologiasektorilla ja elinkeinoelämän alueilla.

Selonteon edellyttämässä toimenpiteissä tulisi varmistaa tasapainoinen aluekehitys ja koulutusväylien sekä aloituspaikkojen toteutuksessa alueellinen tasa-arvo. Suomen teollisen selkärangan perustana toimivien alueiden ja seutukaupunkien kuten Savonlinna elinvoiman turvaamiseen liittyvät rakenteelliset korkeakoulupoliittiset ratkaisut tulisi toteuttaa niiden elinkeino- ja palvelurakennetta tukevien koulutusratkaisujen pohjalta. Tämä voi tapahtua vahvistamalla seutukaupungeissa olevien teknologiapuistojen rakenteita sekä niissä tapahtuvaa tutkimusta ja tuotekehitystä. Esimerkiksi Savonlinnan teknologiapuiston tuotekehitys- ja innovaatioympäristön avulla on synnytetty alan yrityksiin noin 200 miljoonaa euroa lisää liikevaihtoa vuotta kohden tuotekehityksen ja uusien tuotteiden kautta.

Tämä tarkoittaa elinvoimaisten ja keskeisten elinkeino- ja palvelurakenteiden ympärille kehittyneiden koulutusten sekä tutkimuslaboratorioiden vahvistamista sekä jatko-opintoväylien rakentamista monimuotoisina ammattikorkeakouluopinnoista yliopistolliseksi tutkinnoksi esim. etä- ja monimuoto-opintoina sekä näiden väylien rahoituksen turvaamista siten, että kyseiset koulutuspalvelut ovat seutukaupunkien opiskelijoiden saavutettavissa ja yliopistot sitoutuneita seutukaupunkien koulutukselliseen ja tutkimukselliseen kehittämissyhteistyöhön.

Asian varmistamiseksi tulisi luoda seutukaupunkien koulutusväylien rahoitukselliset ja hallinnolliset alueelliset rakenteet sekä varmistaa yliopistojen sitoutuminen alueiden kehittämiseen yliopistojen strategisen tutkimusrahoituksen sekä jatkuvan oppimisen koulutusrakenteiden avulla myös seutukaupunkien sekä niitä ympäröivän maaseudun kehittämiseen. Yliopistojen rahoitusmalliin tulee liittää yhteiskunnallinen palvelutehtävä, jossa rahoitusperusteena on alueellinen yhteistyö niiden seutujen kanssa, joilla ei ole omaa yliopistoa.

Alueen yritysten työvoimatarpeeseen selonteko esittää ulkomaalaisten opiskelijoiden määrän kasvattamista siten, että heidän osuutensa olisi 15% kaikista korkeakouluopiskelijoista vuoteen 2030 mennessä. Seutukaupunkien kuten Savonlinnan osalta valmiudet ulkomaalaisten opiskelijoiden määrän osuuden kasvattamiseen tätäkin korkeammaksi alueellamme toimivissa korkeakouluissa olisi mahdollista nostaa huomattavasti tätäkin korkeammaksi. Tämän mahdollistaa Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun monipuoliset koulutukset Savonlinnassa sekä Itä-Suomen yliopiston toimintojen siirtäminen pois hiljattain kaupungista ja siirtymisestä vapautuneet opetustilat sekä vuokra-asunnot.

Kommentit lukuun 3.4 Tiede ja tutkittu tieto

Julkisen rahoituksen panostusta ja yliopistojen sitoutumista TKI-toimintaan sekä sivistyspalvelujen tutkimusperustaiseen kehittämiseen seutukaupungeissa tulee vahvistaa esimerkiksi yliopistojen rahoitusmallia ja erityisesti strategista tutkimusrahoitusta kehittämällä.

Kommentit lukuun 3.5 Vapaa sivistystyö

-

Kommentit lukuun 3.6 Jatkuva oppiminen – työuran aikainen oppiminen

-

Kommentit lukuun 3.7 Opetus-, ohjaus- ja muu henkilöstö

Riittävä määrä kelpoisen opetushenkilökunnan sekä varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen tukipalvelujen henkilökunnan koulutusmäärien osalta (esim. kuraattorit, koulupsykologit) on mitoitukseltaan oltava riittävä.

Kommentit lukuun 3.8 Taide- ja kulttuurikasvatus ja -opetus ja taiteen perusopetus

Koko Itä-Suomen alueelta puuttuu ylintä taidealan koulutusta tarjoava oppilaitos. Savonlinna muodostaa yhden merkittävimmistä ja perinteikkäimmistä kulttuuritoiminnan keskittymistä itäisen Suomen alueella ja tunnettu Suomen kansainvälisesti tunnetuimpiin kuuluvasta festivaalistaan Savonlinnan Oopperajuhlista. Taidealan ylintä opetusta tarjoavan oppilaitoksen perustaminen Savonlinnaan vahvistaisi koko Itä-Suomen alueen laajaa tapahtumatoimintaa, elinvoimaa sekä vetovoimaa sekä vapaan taiteen perusopetuksen toimintaedellytyksiä.

Kommentit lukuun 3.9 Opintotuki

-

Kommentit lukuun 3.10 Ruotsinkielisen koulutuksen tilanne, tavoitteet ja toimenpiteet

-

Kommentit lukuun 3.11 Maahanmuuttajataustaisten oppiminen ja oppimispolut

On tärkeää, että maahanmuuttajataustaisten suomi toisena kielenä -opetuksen vahvistaminen on selonteossa tuotu keskeisenä keinona myöhemmän koulutuspolun ja työllistymisen varmistamiseksi ja koulutuksellisen yhdenvertaisuuden vahvistamiseksi.

**Kommentit lukuun 4. Koulutus- ja tutkimusjärjestelmän tilannekuva ja keskeiset muutostekijät.
Pyydämme tarvittaessa kirjaamaan vain tiiviin yleisen lausunnon luvusta ja yksityiskohtaisesti vain tärkeimmät kommentoitavat tai mahdollisesti puuttuvat asiat**

Savonlinna on joutunut viime vuosien korkeakoulupolitiikassa kohtaamaan poikkeuksellisen voimakkaan yliopistotoimintojen rakennemuutoksen julkisen vallan toimesta. Savonlinnan kaupungille on ollut tärkeä vastaantulo Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun kautta toteutuneet lisäaloituspaikat, jotka ovat tuoneet kaupunkiin menetettyjen n. 850 yliopisto-opiskelijan tilalle n. 700 uutta ammattikorkeakouluopiskelijaa. Tämän johdosta selontekoon esitetään erityistä mainintaa äkillisen julkisen vallan toimenpiteistä johtuvan korkeakoulutuksen rakennemuutoksen kohteeksi joutuneen seudun yliopistollisen tai korkeakoulutoiminnan ja alueen yritysten toimintaedellytysten tukemisesta ja vahvistamisesta.

Hytönen Seija
Savonlinnan kaupunki

Ripatti Mikko
Savonlinnan kaupunki - Savonlinnan kaupunginhallitus